

**NOVA
UNIVERZA**

DIGNITAS

Revija za človekove pravice

Slovenian journal of human rights

ISSN 1408-9653

Delo Agencije EU za temeljne pravice v letu 2010

Jernej Letnar Čerňič

Article information:

To cite this document:

Letnar Čerňič, J. (2018). Delo Agencije EU za temeljne pravice v letu 2010, Dignitas, št. 49/50, str. 272-276.

Permanent link to this document:

<https://doi.org/10.31601/dgnt/49/50-13>

Created on: 07. 12. 2018

To copy this document: publishing@nova-uni.si

For Authors:

Please visit <http://revije.nova-uni.si/> or contact Editors-in-Chief on publishing@nova-uni.si for more information.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

© Nova univerza, 2018

**NOVA
UNIVERZA**

FAKULTETA ZA SLOVENSKE
IN MEDNARODNE ŠTUDIJE

**NOVA
UNIVERZA**

EVROPSKA PRAVNA
FAKULTETA

**NOVA
UNIVERZA**

FAKULTETA ZA DRŽAVNE
IN EVROPSKE ŠTUDIJE

Delo Agencije EU za temeljne pravice v letu 2010

Jernej Letnar Čerňič

1. Uvod

Evropska unija temelji na načelih svobode, demokracije, spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravne države.¹ Unija je branik raznolikosti na vseh področjih življenja in mora v vsakodnevnem delovanju poosebljati spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin. To je zapisano v vseh ustanovnih dokumentih Unije, vendar na veliko področjih dejansko ni tako, saj je predvsem uresničevanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin v Uniji in njenih državah članicah zelo pomanjkljivo.

V prispevku predstavljamo delo Agencije EU za temeljne pravice v letu 2010. Agencijo EU za temeljne pravice je Svet EU ustanovil 15. februarja 2007.² Agencija je izšla iz predhodno delujoče Evropske agencije zoper rasizem in ksenofobijo na Dunaju, ki je opravljala splošne naloge spremljanja stanja na področju boja zoper rasizem in ksenofobijo v EU. Cilj Agencije je »ustreznim institucijam, organom, uradom in agencijam Skupnosti in njenim državam članicam v povezavi z izvajanjem prava Skupnosti na področju temeljnih pravic zagotoviti pomoč in strokovno znanje v podporo polnemu spoštovanju temeljnih pravic pri sprejemanju ukrepov ali oblikovanju poteka dejavnosti v okviru njihovih pristojnosti.«³ Agencija izvaja številne naloge v okviru pristojnosti, ki jih določata Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti in Pogodba o delovanju Evropske unije: »zbira, beleži, analizira in razširja pomembne, objektivne, zanesljive in primerljive infor-

¹ Prečiščeno besedilo pogodbe o Evropski uniji, Uradni list EU, C 83, Zvezek 53. 30. marec 2010, 2. člen.

² Uredba Sveta (ES) št. 168/2007 z dne 15. februarja 2007 o ustanovitvi Agencije Evropske unije za temeljne pravice.

³ Prav tam. 2. člen.

macije in podatke»,⁴ »v sodelovanju s Komisijo in državami članicami razvija metode in standarde za izboljšanje primerljivosti, objektivnosti in zanesljivosti podatkov na evropski ravni»,⁵ »izvaja znanstvene raziskave in ankete, predhodne študije in študije izvedljivosti, sodeluje pri njih ali jih spodbuja, tudi na zahtevo Evropskega parlamenta, Sveta ali Komisije, kadar je to primerno in združljivo s prednostnimi nalogami in letnim delovnim programom»,⁶ »na lastno pobudo ali na zahtevo Evropskega parlamenta, Sveta ali Komisije za institucije Unije in države članice v zvezi z izvajanjem prava Skupnosti oblikuje in objavlja zaključke in mnenja o določenih tematskih področjih»,⁷ »objavlja letna poročila o vprašanih temeljnih pravic, povezanih s področji dejavnosti Agencije, ob upoštevanju primerov dobre prakse»,⁸ »objavlja tematska poročila, ki temeljijo na lastnih analizah, raziskavah in anketah»,⁹ »objavlja letno poročilo o svojih dejavnostih»¹⁰ in razvija »komunikacijsko strategijo in spodbuja dialog s civilno družbo, da bi povečala zavest javnosti o temeljnih pravicah in redno razširjala informacije o njenem delu». ¹¹ Agencija nima pristojnosti, da bi odločala v posameznih primerih, temveč lahko izvaja predvsem raziskovalno delo in sociološke raziskave o uresničevanju temeljnih pravic v EU. Z drugimi besedami, Agencija naj ne bi delovala kot pritožbeno telo za kršitve človekovih pravic iz Listine EU. Prispevek je razdeljen v dva dela. V prvem delu predstavljamo položaj človekovih pravic v EU, v drugem pa delo Agencije za temeljne pravice EU.

2. Človekove pravice v EU

Temelj za delovanje Evropske unije na področju človekovih pravic je Listina temeljnih pravic, ki so jo voditelji članic sprejeli na vrhu v Nici decembra 2000. Listina je za države članice neobvezujoča, vendar jo pri svojem delovanju upoštevajo institucije EU. Bolj kot pravna narava listine je vprašljiva vsebina listine, ki na slabih dvaindvajsetih straneh poskuša povzeti temeljne dokumente

⁴ 4 (1) (a). člen.

⁵ 4 (1) (b). člen.

⁶ 4 (1) (c). člen.

⁷ 4 (1) (d). člen.

⁸ 4 (1) (e). člen.

⁹ 4 (1) (f). člen.

¹⁰ 4 (1) (g). člen.

¹¹ 4 (1) (h). člen.

mednarodnega prava človekovih pravic, ki so bili oblikovani v zadnjih šestdesetih letih.

Pomanjkljivo varstvo manjšin, nespoštovanje pravic beguncev in prosilcev za azil in retorična gimnastika Evropske komisije so nekateri od problemov, s katerimi se bo morala soočiti Unija v naslednjih letih. Odložitev sprejemanja evropske ustave pomeni *per se* tudi slabše varovanje človekovih pravic v Evropski uniji v naslednjih letih, saj Listina temeljnih pravic kot integralni del ustave ne bo postala obvezujoča za države članice. Današnji čas je čas sprememb tudi za delovanje Evropske unije. Spremembe se dogajajo v sami mednarodni skupnosti in v državah po vsem svetu in se razlikujejo le po vrsti in intenzivnosti. Stara vloga države v mednarodni skupnosti se umika njeni novi, partnerski vlogi z drugimi udeleženci v babilonu mednarodne skupnosti. Evropska unija se mora zato soočiti z izzivi in preseči pojmovanje, da so države članice poglavitni in edini subjekti mednarodnega javnega prava, ki kot taki tudi ustvarjajo mednarodnopravna pravila in tudi evropsko zakonodajo. Le tako bo lahko prispevala k dvigu spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin v okviru svojih meja.

3. Delo agencije v letu 2010

Agencija EU za temeljne pravice je bila v letu 2010 dejavna predvsem na temeljnih področjih, ki jih je 28. februarja 2008 s sklepom določil Svet EU. Temeljna področja so: »(a) rasizem, ksenofobija in s tem povezana nestrpnost; (b) diskriminacija zaradi spola, rase ali etničnega porekla, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti ter diskriminacija pripadnikov manjšin in vsaka kombinacija teh razlogov (večplastna diskriminacija); (c) povračilo škode žrtvam; (d) pravice otrok, vključno z zaščito otrok; (e) azil, priseljevanje in integracija migrantov; (f) vizumi in mejni nadzor; (g) participacija državljanov Unije pri demokratičnem delovanju Unije.«¹² Trenutni okvir za področje dejavnosti velja do konca leta 2012. Agencija ima tri temeljne naloge: zbiranje informacij in podatkov o spoštovanju in uresničevanju človekovih pravic v EU ter njihova analiza, svetovanje institucijam EU in državam članicam EU, sodelovanje s civilno družbo ter širjenje zavesti.

Agencija je bila v letu 2010 dejavna predvsem na treh podro-

¹² Sklep Sveta z dne 28. februarja 2008 o izvajanju Uredbe (ES) št. 168/2007 v zvezi s sprejetjem večletnega okvira za Agencijo Evropske unije za temeljne pravice za obdobje 2007–2012.

čjih: priprava letnega poročila o človekovih pravicah v EU, organizacija raznih dogodkov in raziskovanje ožjih zaključenih področij ter objava rezultatov raziskav na teh področjih. Agencija je v letu 2010 izdala štiriindvajset publikacij z različnih področij delovanja, od študije o antisemitizmu v EU do raziskave o položaju manjšin v Evropski uniji.¹³ Na začetku leta 2010 je Agencija objavila novico, da bo skupaj z Evropskim sodiščem za človekove pravice pripravila učbenik s sodno prakso ESČP na področju diskriminacije in enakega obravnavanja, s čimer želi približati sodno prakso ESČP. Agencija je izdala tudi letno poročilo 2010 o spoštovanju in uresničevanju človekovih pravic v EU za leto 2009. V letu 2010 je organizirala kar triinštirideset različnih dogodkov, od slovesnosti na mednarodni dan spomina na holokavst do seminarja o uresničevanju temeljnih pravic na mednarodni ravni.¹⁴ V decembru 2010 pa je Agencija skupaj z belgijskim predsedstvom organizirala konferenco o pravicah otrok. Leto 2010 je bilo tako za Agencijo EU za temeljne pravice zelo plodno, saj je bila zelo dejavna na vseh temeljnih področjih svojega delovanja.

4. Zaključek

Agencija EU za temeljne pravice EU nima veliko normativnih pristojnosti zaradi želja držav članic, da ohranijo suverenost na področju uresničevanja človekovih pravic. Po drugi strani pa si mora Evropska unija prizadevati za zmanjšanje sistematičnega kršenja človekovih pravic v vseh državah članicah kot tudi v preostalih delih sveta, pri čemer nosijo posamezne države članice Unije primarno odgovornost za vplivanje pri preprečevanju kršenja človekovih pravic. Pravo človekovih pravic kot orodje za varovanje človekovih pravic v zadnjem desetletju pridobiva na veljavi, četudi se opaža čedalje več primerov, ko se človekove pravice uporabljajo kot izgovor za uporabo sile ali kot sredstvo za politično argumentacijo. Zato si mora Unija prizadevati, da bo oblikovala svoje programe v skladu z že preizkušenimi standardi za varovanje človekovih pravic. Unija lahko izkoristi priložnost v obliki Agencije EU za temeljne pravice in v prihodnosti začne bolj poglobljeno

¹³ Za seznam publikacij Agencije EU za temeljne pravice v letu 2010 glej: http://www.fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2010/2010_en.htm.

¹⁴ Za seznam dogodkov Agencije EU za temeljne pravice v letu 2010 glej: http://www.fra.europa.eu/fraWebsite/news_and_events/events_archive/2010events/2010events_en.htm.

delovati v korist svojih državljanov in drugih prebivalcev, saj bo le tako mogoče dvigniti spoštovanje človekovih pravic na višjo raven. Evropska konvencija o človekovih pravicah ostaja primarno pravno sredstvo za varovanje človekovih pravic v Evropi. Čeprav Evropska unija trenutno še ni pogodbeni stranka te konvencije, pa so države članice EU pogodbeni stranke konvencije kot tudi odločb Sodišča Evropske unije na področju zaščite človekovih pravic, ki temeljijo na načelih Konvencije in na ustavnih sistemih držav članic.